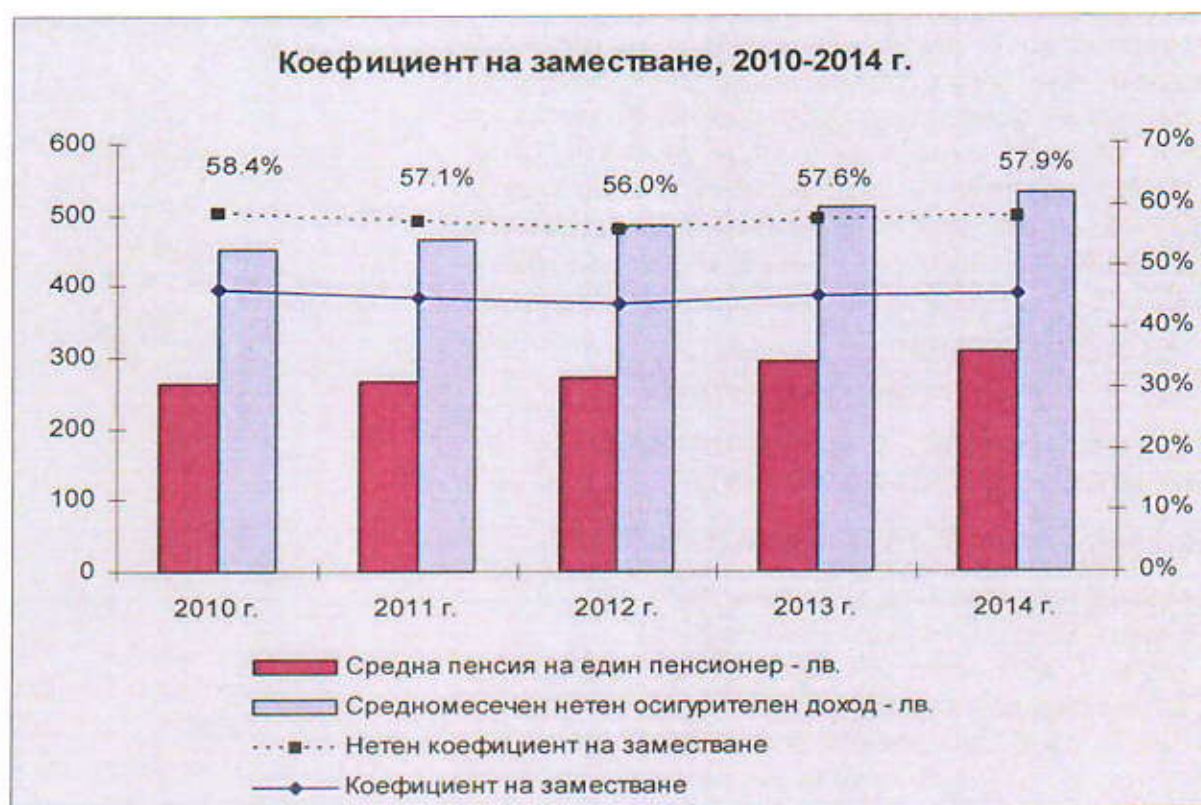

политиките за осъвременяване на пенсиите през 2014 г., се очаква нетният коефициент на заместване да нарасне леко в сравнение с 2013 г. или 57,9 на сто.

Фиг. 3 Коефициент на заместване на дохода, 2010-2014 г.

1.2. Прехвърляне на пенсионни права.

Социалното осигуряване на служителите в институциите на Европейския съюз е нормативно уредено в Правилника за длъжностните лица на Европейските общности и Условията за работа на другите служители на тези Общности в сила от 5 март 1968 г. Правилникът за длъжностните лица на Европейската общност представлява регламент на Съвета, който се прилага пряко във всички държави-членки, без да е необходимо национално законодателство за прилагането му. Всяка държава-членка на Европейския съюз (включително и България) е длъжна да изготви разпоредби, уреждащи вътрешен механизъм за трансфериране на натрупани пенсионни права от и към пенсионната схема на институциите на Европейската общност.

По отношение на служителите на европейските институции не се прилагат Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета за прилагането на схеми за социална сигурност на наети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, Регламент на Съвета (ЕИО) № 574/72 за определяне на реда за прилагане на Регламент на Съвета (ЕИО) № 1408/71, съответно влезлите в сила от 01.05.2010 г., Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета за координация на системите за социална сигурност, както и в Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на процедура за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004.

В тази връзка с част втора „А“ на Кодекса за социално осигуряване (КСО) в сила от 12 март 2010 г. (ДВ, бр. 19 от 2010 г.) и със Закона за изменение и допълнение на КСО, в сила от 5 август 2011 г. (ДВ, бр. 60 от 2011 г.) в българското законодателство се създаде ред за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на Европейския съюз (Съюза), на Европейската централна банка (ЕЦБ) и на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ).

С Постановление № 262 от 22 октомври 2012 г. (ДВ бр.82/26.10.2012 г.) Министерски съвет прие Наредба за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на Европейския съюз, на Европейската централна банка и на Европейската инвестиционна банка. В съответствие с наредбата, започна процедурата по прехвърляне на пенсионни права към пенсионната схема на Съюза. Към 30 септември 2013г. има извършени трансфери към пенсионната схема на Съюза в размер на 125,9 хил.лв. за 10 лица. Според данни на Дирекция "Европейски регламенти и международни договори" към 30 септември 2013г. има 180 подадени заявления за прехвърляне на пенсионни права от фонд "Пенсии" на ДОО. Въз основа на обработените към момента подадени заявления, за 2014г. са предвидени средства за прехвърляне на пенсионни права в размер на 1 750,0 млн. лв.

2. Краткосрочни обезщетения.

Планираните разходи за социални помощи и обезщетения за 2014 г. са 1 141,1 млн. лв. и са 104,7 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2013 г.

Разходите за основните групи краткосрочни обезщетения по КСО са:

- обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване, гледане на болен член от семейството и карантина и нетрудови злополуки – 327,6 млн. лв., което е 100,7 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2013 г. Планирани са обезщетения за 14 435,5 хиляди дни за временна неработоспособност поради общо заболяване при среднодневно обезщетение от 22,69 лв.;
- обезщетения за трудова злополука и професионална болест – 6,9 млн. лв., което е 107,8 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2013 г. Планирани са обезщетения за 239,4 хиляди дни за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест при среднодневно обезщетение от 29,16 лв.;
- обезщетения за бременност и раждане – 271,5 млн. лв., което е 100,9 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2013 г. Планирани са обезщетения за 11 491,3 хиляди дни за временна неработоспособност поради бременност и раждане при среднодневно обезщетение от 23,62 лв.;
- обезщетения за отглеждане на малко дете до двегодишна възраст – 155,7 млн. лв., което е 129,0 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2013 г. Планирани са обезщетения за 10 330,3 хиляди дни за отглеждане на малко дете при среднодневно обезщетение от 15,07 лв.;
- Парични обезщетения за безработица – 361,9 млн.лв., което е 103,1 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2013 г. Планирани са 114,3 хиляди обезщетения средномесечно с размер на обезщетението 263,85 лв.
- Финансиране на дейността по профилактика и рехабилитация – 15,4 млн. лв., запазени на нивото на 2013 г.

3. Дейност "Социално осигуряване".

Планираните разходи за дейност "Социално осигуряване" са 76,7 млн. лв. Относителният дял на разходите за дейността, спрямо всички разходи на КБДОО за 2014 г. е 0,82 на сто.

Параметрите, при които са разработени заплатите и възнагражденията на персонала и осигурителните вноски са следните:

- Численост на персонала – 3 662 души, намаление със 73 бройки спрямо 2013 г.
- Годишни средства за работни заплати – 38,8 млн.лв.
- Средна месечна брутна заплата на едно лице от персонала - 883,13 лв.

Разходите за административна издръжка са 16,6 млн. лв. и са на нивото на планираните за 2013 г.

Планираните средства за капиталови разходи за 2014 г. са в размер на 6,1 млн. лв. и са на нивото на утвърдените средства през 2013 г. и са разпределени по параграфи на КБДОО, както следва:

§ 51-00 „Основен ремонт на дълготрайни материални активи” – общо 2 020 000 лв., като предвидените средства ще се изразходват за:

- Вътрешно преустройство и ремонт на част от административните сгради на ТП гр. Пазарджик, включително изготвяне проект на ремонтите, упражняване на независим строителен надзор, упражняване на авторски надзор и на инвеститорски надзор.
- Ремонт на основите на блок В в сградата на Обединен осигурителен архив гр. Враца и закупуване на термopомпен водоохлаждащ агрегат - термopомпа YORK YLHA100J1TP с номинална мощност на охлаждане 96 kW.
- Обособяване на сървърно помещение в ЦУ на НОИ.
- Ремонтни дейности в сградите на ЦУ на НОИ и ТП на НОИ (след предписания при изготвянето на технически паспорти и обследване за енергийна ефективност).

§ 52-00 „Придобиване на дълготрайни материални активи” – общо 2 429 700 лв., като предвидените средства ще се изразходват за:

- Проектиране и изграждане на сгради за архивохранилище с. Невестино и гр. Нови Искър
- Доставка, монтаж и пускане в експлоатация на независима енергийна система за гарантирано безусловно електрозахранване в ТП на НОИ - гр. Пловдив.
- Изграждане на платформа за инвалиди за приемна на ТП на НОИ – София-град и закупуване на система за управление на чакащи клиенти за приемна "Младост" 3.
- Подмяна на главно разпределително табло – втори етап в сградата на ЦУ на НОИ.
- Закупуване на климатична и компютърна техника за нуждите на НОИ.
- Доставка и монтаж на UPS устройства.
- Изграждане на структурно кабелни системи и оптична свързаност.
- Изпълнение на втори етап от климатизацията на сървърни помещения.

§ 53-00 „Придобиване на нематериални дълготрайни активи” – общо 1 637 800 лв., предвидени за закупуване на софтуер.

4. Разходи за функция “ Отбрана и сигурност”

В Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване за 2014 г. планираните средства за дейности 282 “Отбранително-мобилизационна подготовка, поддържане на запаси и мощности” и 283 “ Превантивна дейност за намаляване на вредните последствия от кризи, бедствия и аварии” са в размер на 75 000 лв. и са предназначени, както следва:

- по **Дейност 282** са планирани разходи за финансиране на сектор Издръжка за резервния изчислителен център на НОИ в СООП “Стара Загора”-2 в размер на 5 000 лв.
- по **Дейност 283** са планирани общо 70 000 лв. и са предназначени за финансово осигуряване на ресурси за провеждане на превантивни мероприятия и организиране на начални спасителни, възстановителни и други неотложни мероприятия при възникването на бедствия, аварии и катастрофи, засягащи ЦУ и ТП на НОИ. Разходите са разпределени, както следва:
- за закупуване на материали /противогази, респиратори, пожарогасители, медикаменти и др./ - 50 000 лв.;
- за придобиване на друго оборудване, охранителни камери, машини, съоръжения, резервни дизелови генератори, отводнителни съоръжения и моторни помпи – 20 000 лв.

IV. Резултати по проектите на бюджетите на отделните фондовете на ДОО за 2014 г.

Консолидираният проектобюджет на държавното обществено осигуряване за 2014 г. се очаква да приключи с недостиг в размер на 1 985,2 млн. лв. За да се балансира проектобюджетът на нула, този дефицит следва да се финансира от държавния бюджет под формата на допълнителна субсидия за покриване на недостига от средства.

По проектобюджетите на отделните фондове за 2014 г. резултатите са следните:

- Фонд “Пенсии” – недостиг от 1 782,4 млн. лв.
- Фонд “Пенсии, несвързани с трудова дейност” – недостиг от 0,014 млн. лв.
- Фонд “Трудова злополука и професионална болест” – остатък от 79,0 млн. лв.
- Фонд “Общо заболяване и майчинство” – недостиг от 55,2 млн. лв.
- Фонд “Безработица” – недостиг от 163,2 млн. лв.
- Бюджет на НОИ – остатък от 1 921,8 млн. лв.

Общият резултат по фондовете и по бюджета на НОИ се балансира на нула.

С § 5 от законопроекта се предлагат изменения и допълнения в част първа "Държавно обществено осигуряване" на Кодекса за социално осигуряване (КСО), пряко свързани с изпълнение на бюджета на държавното обществено осигуряване, както и някои промени, свързани с прецизиране на разпоредби и редакционни промени във връзка с възникнали затруднения при практическото прилагане на кодекса.

Промяната в чл. 4, ал. 1, т. 2 КСО е предложена от Националната агенция за приходите с цел прецизиране на разпоредбата и уеднаквяване на подхода при определяне на основанието за осигуряване на всички лица, засмани държавна служба по различните специални закони.

Разширява се кръгът на лицата, осигурени за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица, като в обхвата на разпоредбата на чл. 4, ал. 1, т. 7 от КСО се предлага да се включат и управителите на клонове на търговски дружества. Предложението е на НАП и е свързано с характера на упражняваната от тези лица трудова дейност, както и със създалата се в резултат на това практика с тях да се сключват договори за управление.

С промяната в същата разпоредба се предлага да отпаднат като лица, осигурени за всички осигурени социални рискове контролорите на търговски дружества. Основанието за това е, че извършваната от тези лица трудова дейност няма трайния и постоянен характер, присъщ на дейността на останалите лица, включени в обхвата на чл. 4, ал. 1, т. 7 от КСО, а липсата на нормативно установено задължение същите да бъдат вписвани в търговския регистър създава затруднения при установяване възникването и прекратяването на осигуряването им във връзка с преценка на правото им на осигурителни плащания. След промяната контролорите ще подлежат на осигуряване по реда на чл. 4, ал. 3, т. 5 или т. 6 КСО като лица, работещи без трудово правоотношение.

С изменението в чл. 6 КСО се конкретизира размерът на осигурителната вноска за лицата, които не се осигуряват в универсален пенсионен фонд съгласно чл. 127, ал. 5 КСО. Промяната е редакционна и цели да се избегне неравнопоставеност между включените в обхвата на цитираната разпоредба две групи лица - работещите по трудови правоотношения и държавните служители по чл. 69 от КСО, които не се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд. Предложението за промяна е на НАП.

В чл. 7, ал. 4 КСО се създава текст, аналогичен на текстовете за внасяне на здравноосигурителни вноски от самоосигуряващите се лица и вноските за ДЗПО, изключващи действието на чл. 169, ал. 4 ДОПК. Промяната дава възможност на самоосигуряващите се лица да декларират, че с внасянето на съответната сума в единната сметка погасяват задълженията си за осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване и по този начин да се реши проблемът с излизането им от кръга на осигурените лица и произтичащата от това загуба на осигурителни права.

С цел стимулиране доброволното изпълнение на задължението за внасяне на осигурителни вноски и осъществяване на по-ефективен контрол от страна на приходната администрация, по предложение на НАП се създава новата ал. 12 на чл. 7 от КСО. Същата въвежда конкретни срокове за превеждане на дължимите осигурителни вноски в случаите на незаконно уволнение, незаконно недопускане или отстраняване от работа и т.н.

С промените в чл. 20 КСО се цели да се премахне колизията между сега действащите текстове и фактическото отчитане на сумите, постъпващи за погасяване на вземания на ДОО по съставени разпореждания и ревизионния актове за начет, лихвите върху тях, както и лихвите върху вземанията за осигурителни вноски, събирани от НАП. С главниците по тези вземания следва да се намаляват разходите в бюджета на съответния фонд на ДОО, а всички лихви да постъпват в приход на бюджета на НОИ. Изменението е съобразено с т. 7.14 от ДДС 20 от 14.12.2004 г. относно “Прилагането на Националните счетоводни стандарти от бюджетните предприятия”.

Предложените промени чл. 33, ал. 5 КСО се свеждат до следното:

- т. 6 се прецизира с оглед дейността на НОИ по изплащането на всички осигурителни обезщетения (пенсии, обезщетения и помощи) и гарантираните вземания при несъстоятелност на работодателя;

- т. 7 се привежда в съответствие с нормативно установения ред за предоставяне на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 КСО и съответно се отменя текста, че НОИ събира информация за осигурените лица. Тази функция е нормативно делегирана на НАП, а НОИ само поддържа информационна система във връзка с дейността си по отпускане и изплащане на парични обезщетения, помощи и пенсии;

- изменя се т. 10 поради обстоятелство, че не съществува отделна информационна система за лицата, които работят по трудово правоотношение, а данните за тях са включени в общата информационна система на НОИ, регламентирана в ал. 5, т. 7 на чл. 33 и се разписва текст, регламентиращ поддържането на информационна система за изплащаните от НОИ пенсии, помощи, парични обезщетения и гарантирани вземания при несъстоятелност на работодателя;

- създава се нова т. 12, с която се регламентира създаването на информационна система във връзка с въвеждането на издаването и предоставянето по електронен път на данни за издадените болнични листове и решенията по обжалването им – реализирането на проекта “Електронен регистър на болничните листове”. Промяната е във връзка с приетия от Министерски съвет “План за действие за намаляване с 20 на сто на административната тежест от законодателство, което съдържа национални и транспонирани европейски изисквания за периода 2012-2014 г.”, с краен срок за реализация 2014 г. и задълженията на НОИ по изпълнението на комплексна мярка №74 „Подаване на сведения по електронен път”. В тази връзка са и предложените промени в Закона за здравето.

Предложената в чл. 38, ал. 1 КСО промяна относно определянето на състава на Съвета на управителя, е редакционна и цели прецизирането на разпоредбата, с оглед измененията в административната структура на НОИ, настъпили в резултат на промените в Закона за държавния служител, в сила от 1 юли 2012 г.

Във връзка с въвеждането на електронния регистър на болничните листове и необходимостта изрично да се уреди използването на вписваните в него данни при отпускане на парични обезщетения за болест и майчинство, е необходимо създаването на нова разпоредба в Глава четвърта. Предвид структурирането на Глава четвърта “Обезщетения” в два раздела – раздел I “Обезщетения при временна неработоспособност и трудоустрояване” и раздел II “Обезщетения за майчинство” и с оглед правилата на Закона за нормативните актове и Указа по прилагането му, се предлага приобщаването на Глава четвърта “а” в Глава четвърта под формата на нов Раздел III “Парични обезщетения за безработица”, както и създаването на нов Раздел IV “Отпускане и изчисляване на паричните обезщетения и помощи”.

Предложените в този раздел текстове уреждат отпускането на всички парични обезщетения и помощи по глава четвърта, както и законодателната делегация на Министерски съвет да издаде съответните подзаконовни нормативни актове – Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване и Наредбата за отпускане и изплащане а паричните обезщетения за безработица. Този подход е използван и в Глава шеста “Задължително пенсионно осигуряване”, в различните раздели на която са уредени отделните видове пенсии. Предложената промяна налага отмяната на чл. 40, ал. 6 и чл. 54а, ал. 7 от кодекса.

Промяната в чл.54б, ал.7, т.2 КСО цели да се прецизира определянето на осигурителния доход на лицата, които едновременно с упражняването на дейност по трудово правоотношение се осигуряват и като самоосигуряващи се лица.

Промените в Глава пета КСО - чл. 55, ал. 2, чл. 58, ал. 6, чл. 59, ал. 1, т. 4 и 5, чл. 60, ал. 3, чл. 66, чл. 66а и чл. 67 КСО са с оглед синхронизирането на текстовете за трудова злополука и професионална болест с относими изменения в Кодекса на труда и други нормативните актове, които не са отразени в КСО.

Предложените изменения и допълнения в глава седма „Контрол” имат за цел повишаване ефективността на упражнявания от органите на НОИ контрол по спазването на нормативните актове по държавното обществено осигуряване във връзка с дейността, възложена на НОИ и подобряване събираемостта на вземанията на НОИ за неоснователно извършени осигурителни плащания. В тази връзка, както и с цел привеждане в съответствие с текстовете в КСО са и промените, предложени в на чл. 209, ал. 2, т. 7 ДОПК. В действащата редакция на цитираната разпоредба е посочено, че само разпореждания по актове за начет подлежат на принудително събиране по реда на ДОПК, а с промяната се включват като изпълнителни основания за принудително събиране и останалите разпореждания, извън тези по чл. 110, ал. 3 от КСО.

С оглед на това да се избегнат досегашните спорове, включително и съдебни относно материалната компетентност на контролните органи, същите са изрично посочени в новата ал. 2 на чл. 107 КСО.

Предложението за промяна в чл. 110, ал. 8 КСО е по следните съображения: Действащата редакция на текста имаше приложение до 2005 г., когато дейността на НОИ включваше и събирането на осигурителни вноски, като даваше възможност на осигурителите да ползват част от средствата по заповираните им сметки за неотложни плащания. В момента текстът няма практическо приложение по отношение на осигурителите, тъй като съставяните ревизионни актове за начет са за малки суми и не постъпват такива искания. Предложената промяна ще е в полза на физическите лица, длъжници на НОИ в случаите, когато по сметките им постъпват социални помощи, изплащани от държавния бюджет.

Предложението за промяна в чл. 113 КСО е с цел съобразяване на текста с новия начин за определяне на законната лихва, уреден с ПМС № 100 от 2012 г.

С новото изречението второ на ал. 3 на чл. 114 КСО изрично се посочва, че за събиране на недобросъвестно получени суми от физически лица не се съставя ревизионен акт за начет по реда на чл. 110 КСО. Необходимостта от промяната е продиктувана от създалата се неправилна съдебна практика, игнорираща приложението на чл. 114 КСО, съгласно която във всички случаи на недобросъвестно получени суми трябва да се състави ревизионен акт за начет по реда на чл. 110, ал. 1 КСО.

С измененията и допълненията в ал. 4 и ал.5 на чл. 114 КСО се регламентира възможността за събиране освен на сумите за пенсии, изплатени след като правоимащото лице е починало, и на неправилно изплатените суми за парични обезщетения. Регламентира се и срокът, в който тези разпореждания подлежат на доброволно изпълнение, както и възможността сумите по тях да бъдат прихващани от изискуеми вземания на задълженото лице от държавното обществено осигуряване.

Промените в чл. 114а КСО също са във връзка с неправилно създадената съдебна практика, според която без съгласието на длъжника не може да се извършва прихващане между дължими суми от държавното обществено осигуряване, със суми, които той дължи на държавното обществено осигуряване поради неоснователно получени осигурителни плащания.

С промяната в чл. 115 КСО се регламентират случаите, в които спира да тече давността, като текстовете са съобразени със спирането на давността, регламентирано в други нормативни актове.

Изменението в чл. 117, ал.3 КСО също е продиктувано от негативни за НОИ съдебни решения, неоснователно ограничаващи административните органи на НОИ да прилагат общите правила на Административно-процесуалния кодекс (АПК).

Със законопроекта се предлагат и някои промени в задължителното пенсионно осигуряване.

С цел да се избегне противоречивото тълкуване при преценка правото на наследствена пенсия, в т.ч. и от органите на съдебната власт, се делегират правомощия на Министерски съвет да определи с Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж (НПОС) кои по смисъла на КСО са лицата, които се считат за учащи. Това ще прекрати създадената се в последните години неправилна практика на Върховния административен съд на Република България (ВАС), стажът на дипломираните юристи по чл. 164, ал. 10 от Закона за съдебната власт (ЗСВ), положен в структурите на Министерство на правосъдието да се приема като част от учебния процес, с мотивите че разпоредбата в НПОС, определяща кои лица са учащи, противоречи на разпоредбата на чл. 82, ал.1 от КСО.

Аналогични са и мотивите за създаването на нова ал. 8 на § 5 от ПЗР на КСО, която да посочва изрично, че в НПОС се определят лицата, които заемат учителски длъжности и зачитането на учителски осигурителен стаж, поради нееднозначната съдебна практика по тези въпроси.

С изменението на чл. 100 КСО се възстановява действието на т.нар. "швейцарско правило" за осъвременяване на пенсиите, при което процентът на увеличение зависи от темповете на ръст на инфлацията и средния осигурителен доход.

Предложението за промяна в § 4, ал. 5 от ПЗР на КСО регламентира допълването на осигурителен стаж за придобиване право на пенсия на работещите при условията на първа и втора категория труд. Досега текстът беше в § 7 от ПЗР на НПОС, но с оглед значимостта му за преценка правото на пенсия е необходимо да бъде включен в разпоредбите на КСО.

С изменението на §5, ал.2 и ал.3 от ПЗР на КСО се предвижда да се намали процентът, с който се намаляват пенсиите, изплащани от Учителския пенсионен фонд, когато лицето се пенсионира преди навършване на възрастта по чл. 68, ал.1 от КСО, както и да се увеличи добавката за отложено пенсиониране на учителите. Отпуснатите пенсии от Учителския пенсионен фонд ще бъдат преизчислени от 1 януари 2014 г. съгласно §8 от законопроекта.

Удължава се действието на §6 от ПЗР на КСО с 5 години.

Запазват се условията по чл. 68 от КСО за 2013 г. за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст за 2014 г. (§6б от ПЗР на КСО), като във времето на действие на преходната разпоредба ще се търсят адекватни законодателни решения съобразени с продължителността на живота, състоянието на трудовия пазар, както и със здравословното състояние на българските граждани.

УПРАВИТЕЛ:

БИСЕР ПЕТКОВ